

7 Uit de praktijk

Buitengewoon opsporingsambtenaren: aantal, soorten en betrouwbaarheid

Buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) vervullen een belangrijke rol op het gebied van toezicht en handhaving. Justis verstrekt aktes van opsporingsbevoegdheid aan boa's. Daarmee kan een boa aantonen bekwaam en betrouwbaar te zijn en (dus) als boa te mogen werken. Voor de bekwaamheid moet de boa een diploma behalen. Dit is altijd een basisbekwaamheid en een aanvullend gedeelte dat per boa-soort verschilt. Justis kijkt of de boa de benodigde diploma's heeft. Daarnaast toetst Justis de betrouwbaarheid van de boa.

Aantal boa's

In Nederland zijn ongeveer 25.000 boa's werkzaam. Ruim 10 jaar geleden, in 2001, waren er ongeveer 4.000 boa's minder dan nu. De afgelopen jaren bleef het aantal boa's redelijk stabiel. Dit blijkt ook uit het aantal aktes van opsporingsbevoegdheid dat Justis de afgelopen jaren heeft afgegeven.

Grafiek 1: Aantal afgiften opsporingsbevoegdheid

Een akte van opsporingsbevoegdheid wordt afgegeven voor een periode van maximaal vijf jaar. Daarna is verlenging mogelijk. Uiteraard wordt dan weer gekeken of iemand nog betrouwbaar en bekwaam is om als boa te mogen werken.

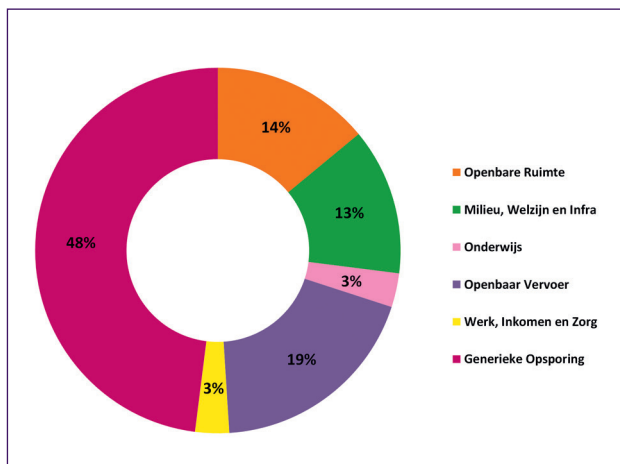
Soorten boa's

Boa's hebben opsporings- en geweldsbevoegdheden die zijn gekoppeld aan de taak die zij uitvoeren. Deze taken zijn vertaald naar zes domeinen. In onderstaande tabel staan per domein de functies die boa's kunnen vervullen.

Domein	Functies per domein
Openbare Ruimte	Parkeercontroleur APV-controleur Gemeentelijk opsporingsambtenaar Controleur openbare ruimte Tunnelwachter Brandweercommandant
Milieu, Welzijn en Infra	Flora- en faunabeheerder Wildbeheerseenheden Milieu opsporingsambtenaar Jachttopziener Onderdelen bouw en woning toezicht Voedsel- en warencontroleur Inspecteur dierenbescherming
Onderwijs	Leerplichtambtenaar
Openbaar Vervoer	Controleur openbaar vervoer Medewerker service en veiligheid
Werk, Inkomen en Zorg	Sociaal rechercheur Inspecteur arbeidsomstandigheden Belastinginspecteur
Generieke Opsporing	Medewerker verkeershandhaving politieboa Teleservicemedewerker Arrestantenverzorger Analist politie Douane ambtenaar Koninklijke marechaussee

Tabel 1: Voorbeelden van functies uitgesplitst naar domein

Van alle boa's werkt bijna de helft in het domein 'generieke opsporing'. Ze werken dan bijvoorbeeld bij de Douane, de Koninklijke Marechaussee of de politie.

Grafiek 2: Verdeling van boa's in de verschillende domeinen per september 2013

Betrouwbaarheid van boa's

Een persoon beschikt over de betrouwbaarheid voor de uitoefening van opsporingsbevoegdheden als hij van onbesproken gedrag is, aldus artikel 17 lid 1 van het Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar. Justis checkt de betrouwbaarheid van een boa bij de eerste aanvraag van opsporingsbevoegdheid, maar ook bij een verlengingsaanvraag. Justis maakt dan gebruik van de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).

Om te bepalen of iemand wel of geen een VOG krijgt, wordt gebruik gemaakt van screeningsprofielen. In een screeningsprofiel staat beschreven waarop de aanvrager van een VOG moet worden getoetst. Het risicoprofiel voor boa's schrijft voor dat ze over een hoge mate van integriteit moeten beschikken, aangezien ze over opsporings- en geweldsbevoegdheden beschikken. Daarnaast geldt voor boa's een terugkijktermijn van 10 jaar in plaats van de reguliere 4 jaar. Dat wil zeggen dat alle strafbare feiten die de boa de afgelopen 10 jaar heeft gepleegd, worden meegewogen. Voor zeer ernstige feiten, zoals zware geweldsmisdrijven en zedendelicten, is de terugkijktermijn onder bepaalde voorwaarden onbeperkt.

Bij de screening van boa's worden niet alleen onherroepelijke veroordelingen betrokken, maar ook dagvaardingen, kennisgevingen van (niet) verdere vervolging en beleidssepots¹. Daarnaast kunnen er adviezen en informatie van de politie en het Openbaar Ministerie worden gebruikt. Dit gebeurt nu vooral wanneer de gegevens uit het Justitieel Documentatie Systeem ('het strafblad') daar aanleiding toe geven. Als iemand een opsporingsbevoegdheid heeft, kan tussentijds altijd worden gecontroleerd op nieuwe antecedenten. De opsporingsbevoegdheid vervalt als blijkt dat de betrouwbaarheid voor de uitvoering van opsporingsbevoegdheden niet meer aanwezig is. Dat gebeurde in 2013 bijvoorbeeld 11 keer.

Boa's vervullen een steeds belangrijkere rol op het gebied van toezicht en handhaving. Dat boa's van onbesproken gedrag moeten zijn, blijft onveranderd actueel. Bij het toetsen van de betrouwbaarheid van een boa wordt dan ook steeds meer waarde gehecht aan gegevens die bij de politie, de dagelijks toezichthouder op de boa's, bekend zijn. Justis voert een pilotproject uit waarbij politiegegevens worden meegenomen bij het toetsen van de betrouwbaarheid van boa's. De pilot wordt eind 2014 geëvalueerd om te kijken of landelijke uitrol nodig en mogelijk is.

¹ Beslissing van het Openbaar Ministerie (OM) waarbij het afziet van vervolging van een geconstateerd strafbaar feit op grond van het algemeen belang, bijvoorbeeld omdat het OM prioriteit geeft aan meer capaciteit in andere onderzoeken. Dit is anders dan een technisch sepot, waarbij vervolging wordt gestaakt wegens technische redenen, bijvoorbeeld gebrek aan bewijs. Een technisch sepot wordt niet meegewogen.